

การศึกษาการส่งเสริมวินัยให้กับเด็กวัยอนุบาลของผู้ปกครองในชุมชนเกษตรกรรม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตการศึกษา 11

นางสาวบุญณดา ม้วยเผือก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-031-682-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

18 ก.ค. 2550

I 20213311

A STUDY ON FOSTERING DISCIPLINE IN PRESCHOOL CHILDREN OF PARENTS
IN THE NORTHEASTERN AGRICULTURAL COMMUNITY, EDUCATIONAL REGION ELEVEN

Miss Boonnada Muyphuak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-031-682-4

บุญณดา มุ้ยเผือก: การศึกษาการส่งเสริมวินัยให้กับเด็กวัยอนุบาลของผู้ปกครองในชุมชนเกษตรกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตการศึกษา 11 (A STUDY ON FOSTERING DISCIPLINE IN PRESCHOOL CHILDREN OF PARENTS IN THE NORTHEASTERN AGRICULTURAL COMMUNITY, EDUCATIONAL REGION ELEVEN) อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์, 204 หน้า. ISBN 974-031-682-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาสภาพการส่งเสริมวินัยให้กับเด็กวัยอนุบาลของผู้ปกครองในชุมชนเกษตรกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตการศึกษา 11 ใน 4 ด้านคือ การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง การฝึกให้เด็กปฏิบัติ การกระตุ้น และการเสริมแรง และการจัดสภาพแวดล้อม

ตัวอย่างประชากร คือ ผู้ปกครองเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุ 4-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำ ในด้านความรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อตนเอง คือ การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร รับผิดชอบต่อสังคม คือ การดูแลระวังความปลอดภัยให้กับครอบครัว ด้านความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อตนเอง คือ การไม่คิดโลภอยากได้ในของของผู้อื่น ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น คือ การรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม คือ การเข้าแถวรอรับบริการต่างๆ
2. การฝึกให้เด็กปฏิบัติ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ฝึกให้เด็กปฏิบัติเป็นประจำ ในด้านความรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อตนเอง คือ การพาเด็กไปฉีดวัคซีนตามคำแนะนำของแพทย์ และพูดคุยถึงประโยชน์ของการฉีดวัคซีน รับผิดชอบต่อสังคม คือ การสนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ด้านความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อตนเอง คือ การสอนให้เด็กไม่พูดปด ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น คือ การสอนให้เด็กรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม คือ การแต่งกายไปโรงเรียนถูกระเบียบ
3. การกระตุ้นและการเสริมแรง เมื่อเด็กส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วยการร้องไห้เมื่อถูกขัดใจ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำ คือ การตักเตือนว่ากล่าวทันที และเมื่อเด็กส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยการบอกเจ้าของก่อนหยิบสิ่งของ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำ คือ แสดงอาการพอใจ เช่น ยิ้ม พยักหน้า และโอบกอด
4. การจัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด ในการจัดเครื่องใช้ภายในบ้าน คือ ห้องนอนมีการจัดวางที่นอน หมอน ผ้าห่ม มุ้ง อย่างเป็นระเบียบ การจัดเครื่องใช้บริเวณบ้าน คือ การกำจัดขยะด้วยการฝังหรือเผา การสร้างข้อตกลงร่วมกัน คือ การจัดกิจกรรมให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วม

ภาควิชา	ประถมศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต..... <i>บุญณดา มุ้ยเผือก</i>
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... <i>จีระพันธุ์ พูลพัฒน์</i>
ปีการศึกษา	2544	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

4283745927 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : DISCIPLINE / PRESCHOOL CHILDREN / PARENTS

BOONNADA MUYPHUAK: A STUDY ON FOSTERING DISCIPLINE IN PRESCHOOL CHILDREN OF PARENTS IN THE NORTHEASTERN AGRICULTURAL COMMUNITY, EDUCATIONAL REGION ELEVEN. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.CHEERAPAN BHULPAT,Ph.D. 204 pp. ISBN 974-031-682-4.

The objective of this research was to study on fostering discipline in preschool children of parents in the northeastern agricultural community, educational region 11. The research was studied in 4 aspects which were parental modeling, training children by doing, using encouragement and reinforcement, and environment arrangement. Samples were 400 parents of 4-6 years old preschool children, studying in 1st and 2nd grade in elementary schools, under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission, educational region 11. The research instruments consisted of a questionnaire form, an interview form and observation forms.

The results of the research were as follows:

1. Parental modeling. Most parents were always modeling their children: in case of responsibility, for self-responsibility and social responsibility, the parents always washed their hands before meal and carefully took care of the families; in case of honesty: for self-honesty and honesty to others, parents were not greedy in others'properties and always respected other people's right; in case of respected other people's right. and following social rules, the parents always queued when waiting for services.

2. Training children by doing. Most parents were always training their children in case of responsibility: for self-responsibility and social one, the parents always took their children to vaccinate as doctor's suggestion and discussed about the utility of vaccination, and always encouraged children to join school activities; in case of honesty: self-honesty and honesty to others, the children were taught to tell the truth, to respecte other people's right; in the case of respected other people's right and follow social rules, the children were taught to dresse according to schools' uniforms.

3. Using encouragement and reinforcement. If the children acted inappropriately by crying when not getting their ways, most parents always reprimanded them immediately. When the children acted appropriate, most parents always showed their pleasure by smiling, nodding and hugging.

4. Environment arrangement. In case of house arrangement, most parents not only arranged their mattress, pillows, blankets, and mosquito nets in order, got rid of trash surrounding their houses, but also setting up house rules with all family members.

Department   Elementary Education

Field of study   Early Childhood Education

Academic year   2001

Student's signature.....Boonnada Muyphuak

Advisor's signature.....Cheerapan Bhulpat

Co – Advisor's signature.....-

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา เอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยสม่ำเสมอมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อума สุคนธมาน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการสร้างและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่ามาใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ และทุกคนในครอบครัว ที่คอยสนับสนุน และเป็นกำลังใจมาจนสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณ คุณนันทพร อารยะสกุลวงศ์ คุณชนิษฐา วงษ์ทับทิม คุณปริศนา ไต่ยง และคุณพงษ์ศักดิ์ วสุวัชร เพื่อนที่คอยให้ความห่วงใยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆชาวปฐมวีย์ทุกคนที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูล และเป็นกำลังใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณกมลวรรณ ลูกเสือ และ คุณศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ ขอขอบคุณ คณะครูโรงเรียนบ้านนาครอง อาจารย์สุพรรณรัตน์ มานพศิลป์ อาจารย์กฤษฎาภรณ์ มุ่งบุญ ที่ให้ความช่วยเหลือในขณะที่ไปทดลองเครื่องมือตลอดจนให้กำลังใจในการไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์อุทัยวรรณ แสงสุระ คุณพ่อเฉลิม-คุณแม่สำเรียง สนิทกลาง คุณศิริพร สุวรรณ อาจารย์สุวาท-อาจารย์ถาวร เหมือนพันธ์ อาจารย์วุฒิกกร-อาจารย์เยาวมาลัย คนรู้ ลุงเล่ย-ป้าใหม่ รัตนวงกต ที่เอื้อเฟื้อที่พักในขณะที่เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์สุพล-อาจารย์สำรวย สิงห์กุล ลุงพจน์-ป้าแห้ว สิงห์กุล ที่ให้ความกรุณา เมตตา กับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยบางส่วนจาก บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณในความกรุณาไว้ ณ โอกาสนี้

บุณณดา มัยเผือก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนผัง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
	ขอบเขตของการวิจัย.....	9
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
	ความหมายของวินัย.....	13
	ประเภทของวินัย.....	15
	ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง.....	17
	คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง.....	19
	การส่งเสริมวินัย.....	20
	การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง.....	22
	การฝึกให้ได้กปฏิบัติ.....	24
	การกระตุ้นและการเสริมแรง.....	30
	การจัดสภาพแวดล้อม.....	35

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	49
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	51
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต.....	63
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	128
	สรุปผลการวิจัย.....	129
	การอภิปรายผลการวิจัย.....	149
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	156
	ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	156
	รายการอ้างอิง.....	154
	ภาคผนวก.....	164
	ภาคผนวก ก.....	165
	ภาคผนวก ข.....	166
	ภาคผนวก ค.....	189
	ภาคผนวก ง.....	194
	ภาคผนวก จ.....	195
	ภาคผนวก ฉ.....	197
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	204

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนอำเภอและจำนวนโรงเรียน จำแนกตามจังหวัด.....	38
2 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัด.....	39
3 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต จำแนกตามจังหวัด.....	40
4 จำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต จำแนกตามจังหวัด และอำเภอ.....	40
5 กรอบแนวคิดของงานวิจัยในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
6 สถานที่ ช่วง วัน/เดือน/ ปี ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัด.....	47
7 สถานที่ ช่วง วัน/เดือน/ ปี และเวลา: วันในการเก็บข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต จำแนกตามจังหวัด.....	48
8 จำนวนข้อมูลที่เก็บและจำนวนข้อมูลที่เก็บได้ จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
9 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว.....	51
10 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง.....	54
11 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการฝึกให้เด็กปฏิบัติ.....	57
12 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการกระตุ้นและการเสริมแรง.....	59
13 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามการจัดสภาพแวดล้อม.....	62

สารบัญแผนผัง

แผนผังที่	หน้า
1 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 1.....	68
2 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 1.....	70
3 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 2.....	74
4 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 2.....	75
5 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 3.....	80
6 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 3.....	81
7 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 4.....	86
8 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 4.....	88
9 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 5.....	93
10 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 5.....	94
11 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 6.....	99
12 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 6.....	101
13 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 7.....	106
14 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 7.....	107
15 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 8.....	111
16 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 8.....	113
17 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 9.....	118
18 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 9.....	119
19 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านครอบครัวที่ 10.....	124
20 แสดงลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านครอบครัวที่ 10.....	126

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
ฉ-1 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จังหวัดบุรีรัมย์.....	197
ฉ-2 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จังหวัดนครราชสีมา	197
ฉ-3 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จังหวัดชัยภูมิ.....	197
ฉ-4 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จังหวัดศรีสะเกษ.....	198
ฉ-5 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จังหวัดสุรินทร์.....	198
ฉ-6 แสดงการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครอง.....	198
ฉ-7 แสดงภาพผู้ปกครองต่อเส้นไหมเพื่อนำมาทอผ้า.....	199
ฉ-8 แสดงภาพผู้ปกครองผ้าพื้น.....	199
ฉ-9 แสดงภาพผู้ปกครองตากต้นไหมให้แห้งเพื่อนำมาทอเสื้อ.....	200
ฉ-10 แสดงภาพเกลี่ยข้าวเปลือกเพื่อไม่ให้ข้าวเปลือกขึ้น.....	200
ฉ-11 แสดงภาพผู้ปกครองดูแลระวังสุขภาพให้เด็ก.....	201
ฉ-12 แสดงภาพเด็กช่วยผู้ปกครองผสมปูนซีเมนต์.....	201
ฉ-13 แสดงภาพเด็กเทนมใส่ขวดให้น้อง.....	202
ฉ-14 แสดงภาพเด็กดูผู้ปกครองก่อไฟ.....	202
ฉ-15 แสดงภาพเด็กผ้าพื้น.....	203
ฉ-16 แสดงภาพผู้ปกครองกับเด็กรับประทานอาหารร่วมกันที่นา.....	203